

Jó évet zárt az OEKO-TEX®

Dr. Kokasné dr. Palicska Livia

INNOVATEX Zrt.

1. ábra. Az OEKO-TEX® tevékenysége több pontos is kapcsolódik az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaihoz

Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) által közzétett, a *Fenntartható fejlődési célok eléréséről szóló 2021-es jelentés* szerint egyre több ország és közösség ismeri fel annak a szükségét, hogy felerősítse erőfeszítéseit a fenntartható fejlődési célok (SDG-k) elérése érdekében, amellett, hogy figyelembe veszi az új koronavírus járvány által világszerte okozott veszteségeket.

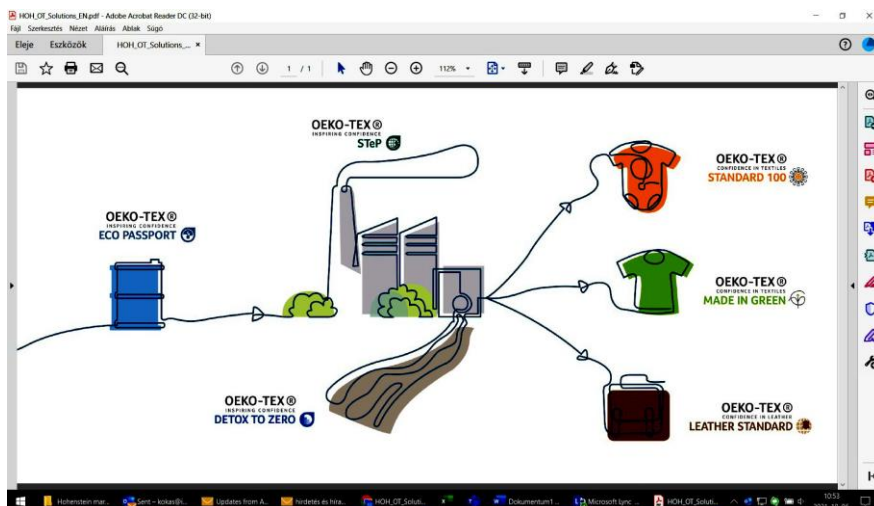
Az OEKO-TEX® szervezet közel három évtizede áll ki a textil- és bőripar nemzetközi beszállítói láncainak átláthatósága mellett, a fogyasztóvédelem, a nagyobb termékfelelősség és a bizalom növelése érdekében, figyelembe véve az ellátási lánc összes szereplőjének szempontjait. A zürichi székhelyű szervezet, valamint 18 vizsgáló és tanúsító intézete a fenntartható fejlődést szolgálják, tevékenységük kapcsolódik az ENSZ Globális Megállapodásának alapelveihez (1. ábra).

Üzleti jelentése szerint az OEKO-TEX® a COVID-19 járvány ellenére ismét pozitív üzleti eredménnyel zárta a 2020. évet: az előző évhez képest 31%-kal nőtt az OEKO-TEX® tanúsítványok száma, a szervezet ebben az időszakban világszerte összesen 31 696 tanúsítást adott ki. Különösen látványos növekedést ért el a MADE in GREEN by OEKO-TEX® védjegy, amelynek száma

kétszeresére növekedett, ma már meghaladja az 5800-at. A nemzetközi szervezet a textil- és bőrtérmekekre és azok gyártására kiterjedő komplex tanúsítási szabványrendszerrel dolgozott ki (2. ábra).

A STANDARD 100 by OEKO-TEX® és egyéb termékszabványok

A legismertebb védjegy a STANDARD 100 by OEKO-TEX®, amely jól illeszkedik a szervezet által kidolgozott szabványrendszerbe. A szabvány négy termékosztályt

2. ábra. Az OEKO-TEX® szabványrendszerének alkotó elemei

A STANDARD 100 by OEKO-TEX® TERMÉKKATEGÓRIÁI

3. ábra: a STANDARD 100 by OEKO-TEX® tanúsítás termékkategóriái

tartalmaz (3. ábra), amelyben a termék rendeltetése alapján kategorizálják a vizsgálandó cikkeket, figyelembe véve, hogy milyen mértékben érintkeznek a bőrrel. Minél intenzívebben érintkezik a termék a bőrrel (és minél érzékenyebb a bőr), annál magasabb humánökológiai követelményeknek kell megfelelnie.

Egy ruházat tanúsításához annak összes alkotóelemét megvizsgálják, a termékre szabott, komplex vizsgálati terv alapján analitikai és fizikai vizsgálatok sorát végzik el. Igen széleskörű a vizsgálandó jellemzők köre, és az egyes káros anyagok, vegyületek egyáltalán nem (figyelembe véve a kimutathatóság határát), vagy csak szigorú határértékek betartásával lehetnek jelen a vizsgált termékekben. Vizsgálandók többek között a pH, a formaldehid, a nehézfémek, a peszticidek (a természetes szálasanyagok esetén, nyersen használt textiliáknál a növényvédő, ill. kártevők elleni vegyületek), a fenol-származékok, a ftalátok, a szerves önvegyületek, a biocid kikészítőszerke, a lángolást gátló segédanyagok, a rákkeltő, ill. bizonyítottan allergiát okozó színezékek, a szerves klórtartalmú színezésgyorsító szerek. A szintartósági követelményeknél a közepes fokozatú víz-, ill. izzadságállóság, valamint száraz dörzsállóság szerepel, a színes bécikkeknel ezen felül a nyállal és izzadsággal szembeni szintartóság vizsgálata is követelmény. A megfelelést valamelyik kijelölt szakintézet vizsgálja és tanúsítja (a szóban forgó önkéntes rendszer egyedi előírásai szerint). Évente végzett laborvizsgálatokkal és helyszíni (háromévenként megismételt) audit során ellenőrzik, hogy a megkülönböztető minőség jel használatára jogosult termék továbbra is megfelel-e az önkéntesen vállalt kritériumoknak. Jelenleg több mint 140 ezer ilyen tanúsítvány van a világon, így ez a megkülönböztető védjegy az ártalmatlan anyagokra vonatkozó, világsszerte legismertebb és legelterjedtebb vizsgálati jelölés. Az 1992-ben megalakult Nemzetközi OEKO-TEX® Szervezetnek 1994 óta tagja a hazai INNOVATEX Zrt., amely a tanúsítványok kiadására is jogosult.

Bőrből készült termékekre dolgozta ki a szervezet a **LEATHER STANDARD by OEKO-TEX®** szabványát, az alapanyaggyártásban használt kikészítőszerkekre (színezékeket, segédanyagokat stb.) pedig az **ECO PASSPORT by OEKO-TEX®** vonatkozik. A 4. ábrán látható dzseki esetében például csökkenthető a vizsgálatok száma, így a tanúsítás is költség-takarékosan szerezhető meg, ha a beszállítók

rendelkeznek érvényes OEKO-TEX® tanúsítással. Amennyiben akár az alapanyag, a kellék (húzózár, tépőzár, gomb, csat stb.), illetve a varrócérna vagy a töltet (toll és hely) tanúsított, akkor nincs szükség ennek vizsgálatára.

A STeP by OEKO-TEX® tanúsítás szabványának elemei

A textil- és bőrtermékek előállításánál a gyártás fenntarthatósági követelmények szerinti tanúsítását a STeP by OEKO-TEX® szabvány szerint végzik. Az STeP by OEKO-TEX®

különbözik a többi tanúsítási rendszertől, mert ahelyett, hogy csak az egyes fenntarthatósági szempontokat venné figyelembe, a termelési feltételek átfogó elemzését és értékelését is tartalmazza. A tanúsítás során a vállalat minden fontos területét elemzik, az audit az alábbi 6 modul értékelésére terjed ki:

- vegyi anyagok kezelése,
- környezeti teljesítmény,
- környezetirányítási rendszer,
- minőségirányítási rendszer,
- munkahelyi egészségvédelem és biztonság
- szociális felelősségvállalás.

Az eljárás az OEKO-TEX® szervezet bármelyik intézetének vagy képviselői irodájának felkeresésével és a tanúsítási kérelem benyújtásával kezdődik. Hazánkban az egyetlen erre kijelölt szervezet az INNOVATEX Textilipari Műszaki Fejlesztő és Vizsgáló Zrt. A jelentkező hozzáférést kap a felmérő és értékelő kérdőívhez, amelyeket elektronikusan tölt ki. A beérkezett adatok elemzése és értékelése után helyszíni auditra kerül sor, amelynek során az auditor egy moduláris rendszer alapján értékeli a kérelmezőt. Amennyiben ez az értékelés eléri az elvárt

4. ábra: Az OEKO-TEX® termékekre vonatkozó tanúsításai

szintet, az intézet kiadja a három évre érvényes STeP by OEKO-TEX® tanúsítványt. A tanúsításhoz a vállalkozásnak el kell érnie az alapkövetelmények 70%-át és nem lehetnek a tanúsításból való kizárást maga után vonó jellemzői.

Az elvárt alapkövetelmények közé tartozik többek között:

- a környezetre ártalmas segédanyagok és színezékek kizárása,
- a szennyvíz és a szennyezett levegő tisztítására vonatkozó törvények betartása,
- az energiatakarékosság,
- a zaj- és porképződés elkerülése,
- megfelelő minőségbiztosítás,
- a munkavédelmi előírások betartása,
- a gyermekmunka tilalma,
- egy környezetvédelmi menedzsment rendszer alapvető elemeinek bevezetése.

A tanúsítvány 3 fokozatot állapít meg:

1. fokozat (bevezető szint). – Ennél a szintnél a tanúsítási eljárásban feltett alapvető kérdésekre adott válaszok legalább 70%-ban megfelelők voltak, ill. az előírt kritériumok teljesültek.

2. fokozat (jó teljesítmény és további optimalizálási lehetőség). – Ebben a fokozatban a feltett alapvető és kiegészítő kérdésekre adott válaszok megfelelők.

3. fokozat (kiváló). – Ezt a fokozatot akkor éri el a vállalkozás, ha a válaszok alapján jó úton halad ahhoz, hogy a „legjobb gyakorlat” (Best Practice) követelményeit teljesítse vagy azt fenntartsa.

A tanúsítással megszerezhető versenyelőnyök:

- A STeP by OEKO-TEX® lehetőséget kínál arra, hogy megfelelő szállítókat találjunk a világ minden tájáról, akik megfelelhetnek a környezetvédelemre és a társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó igényeknek.

- A STeP by OEKO-TEX® tanúsítvány lehetővé teszi, hogy az ellátási láncsal kapcsolatos fenntarthatósági elkötelezettségét a gyártó vagy forgalmazó egyértelműen és teljeskörűen dokumentálja a végfelhasználók felé.

- A STeP by OEKO-TEX® pontozásával átfogó elemzést és értékelést kap a gyártó gyártási folyamatairól, és megtudhatja, hogy a vállalat mely területein van még javulási lehetőség.

- A DETOX TO ZERO by OEKO-TEX® ellenőrző rendszer integrálva van a STeP by OEKO-TEX® szabványba, ezért a Greenpeace mérgező anyagok tiltását szorgalmazó kampánycéljainak teljesítése könnyen igazolható. Ezek a célok a vegyi anyagok kezelésének és a szennyvíz minőségének fokozatos optimalizálására és fokozott ellenőrzésére vonatkoznak.

- A STeP by OEKO-TEX® tanúsítvány az egyik előfeltétele annak, hogy a MADE IN GREEN by OEKO-TEX® függőcímke kerüljön a termékre. Ez a védjegy bármilyen textil- és bőrtermékre megszerezhető, és jelzi az ügyfél számára, hogy az árucikket káros anyagokra tesztelték és fenntartható módon állították elő.

- A STeP by OEKO-TEX® rendszer elismeri a harmadik féltől származó különböző szabványokat és tanúsítványokat, pl. BSCI, FWF, SA8000, ISO 14001, ISO 9001.

A MADE in GREEN by OEKO-TEX® tanúsítás

A termék és a gyártás tanúsításával a vállalkozás megkaphatja a **MADE in GREEN by OEKO-TEX® védjegyet** és azt a függőcímkét (5. ábra), amely egyértelmű üzeneteket közvetít a fogyasztók számára: **a termék biztonságos, fenntartható módon, környezetbarát üzemben, társadalmi felelősségvállalással készült, és a teljes beszállítói lánc átlátható és nyomon követhető.**

Ez a védjegy akár az előállítási láncban félkész termékeken is alkalmazható, amennyiben azok az említett kritériumoknak megfelelnek. A MADE IN GREEN by OEKO-TEX® címke tartalmaz egy egyedi termékazonosító QR kódot, amely a fogyasztó számára biztosítja a megfelelő nyomon követést és átláthatóságot. Eszerint pontosan beazonosíthatóak a gyártási láncban résztvevő országok és gyártóüzemeik. Minden beszállítónak be kell tartania az önkéntes rendszerben jóváhagyott minőségi előírásokat és a munkavégzés etikai követelményekeit is.

A beszállítói kapcsolatok kulcsfontosságú tényezője a megfelelő és egyenletes termékminőség, a rendszeres képzés és továbbképzés, valamint a munkakörülmények javítása. A QR kód alapján ezekhez is hozzáfér az érdeklődő. A megkülönböztető címke egy évig érvényes, ezután meg kell újítani.

5. ábra